

بخشی از
مشکلات صندوق
توسعه ملی ناشی
از آن بوده که
سرمایه‌گذاری‌ها
به‌درستی
هدف‌گذاری
نشده و منابع
صندوق
بازنگشته‌اند.
شاید اگر از ابتدا
قوانین محکم‌تر
و کارآمدتری اجرا
می‌شد، برخی از
مشکلات بعدی
و سرنوشت تلخ
حساب ذخیره
ارزی رخ نمی‌داد
و امروز صندوق
توسعه ملی
موفق‌تر عمل
می‌کرد

سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت باید این سرمایه‌گذاری‌ها جذاب شوند و مهم‌تر از آن، حس اعتماد در جامعه تقویت گردد. تنها با ایجاد اعتماد و ارائه بازدهی متناسب با شرایط اقتصادی می‌توان مردم را به سمت سرمایه‌گذاری‌های پایدار و بلندمدت سوق داد.

■ بانک مرکزی برای تأمین مالی صنعت پتروشیمی اقدام به انتشار اوراق مرابحه ارزی با نرخ‌های زیر ۱۰ درصد (یورویی) کرده است. این نوع از تأمین مالی چه نواقص و ایراداتی دارد؟

بانک مرکزی صرفاً به‌عنوان متولی وارد فرآیند تأمین مالی شده است. در واقع، حدود ۸۰ درصد منابع مربوط به اوراق مرابحه ارزی از محل صندوق توسعه ملی تأمین شده است. حتی در مورد شرکت فولاد مبارکه، این نسبت به ۹۰ درصد رسیده است. بنابراین، منابع بانک مرکزی در عمل درگیر نشده‌اند.

بانک مرکزی همان کاری را انجام می‌دهد که پیش‌تر صندوق توسعه ملی انجام می‌داد؛ با این تفاوت که به دلیل جایگاه و نفوذ بیشتر بانک مرکزی به‌عنوان متولی ارز کشور، این اقدامات با قدرت و اثرگذاری بیشتری پیش می‌رود. با این حال، باید توجه داشت که تمام این اقدامات در اصل توسط صندوق توسعه ملی صورت می‌گیرد و بانک مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و متولی را ایفا می‌کند.

■ در صورت سخت‌تر شدن تحریم‌ها، راهکار فنی شما برای توسعه صنایع پتروشیمی چیست؟

در سال‌های تحریم، خوشبختانه مردم و سرمایه‌گذاران کشور راه‌های عبور از محدودیت‌ها و دور زدن تحریم‌ها را آموخته‌اند. صنعت پتروشیمی به‌عنوان ارزآورترین صنعت کشور، نیازمند حمایت جدی است. بدون شک اگر بخش خصوصی واقعی بیش از پیش وارد این عرصه شود و نهادها و بنگاه‌های وابسته به حاکمیت و نهادهای عمومی غیردولتی که کنترل صنعت پتروشیمی را در دست دارند، از این حوزه خارج شوند، زمینه برای توسعه پایدار و کارآمد این صنعت فراهم خواهد شد.

■ تسهیلات‌گیرندگان در صنعت عمدتاً از کوتاه‌مدت بودن تسهیلات شکایت دارند. راه‌حل این موضوع به نظر شما چیست؟ آیا پایین آمدن تورم می‌تواند مسیر تأمین مالی بلندمدت‌تر را باز کند؟

اگر منظور تسهیلات ارزی باشد، باید گفت هم در حساب ذخیره ارزی و هم در صندوق توسعه ملی، تسهیلات بلندمدت ارائه شده است. میانگین دوره ساخت طرح‌ها در صندوق توسعه ملی حدود شش سال بوده و علاوه بر آن، دوره تنفس و بازپرداخت نیز به این مدت اضافه می‌شود. همین وضعیت در حساب ذخیره ارزی نیز وجود داشته است. بنابراین، در واقع تسهیلات ارزی ما بلندمدت بوده‌اند.

اما باید توجه داشت که ماهیت نیاز صنایع متفاوت است. بخش عمده‌ای از نیاز صنایع مربوط به تسهیلات سرمایه در گردش است که ذاتاً کوتاه‌مدت محسوب می‌شوند. صنایع بیشتر به دنبال آن هستند که مدت

این تسهیلات سرمایه در گردش افزایش یابد تا بتوانند چرخه فعالیت خود را پایدارتر کنند.

نکته مهم این است که توسعه از طریق رسوب منابع به دست نمی‌آید؛ بلکه منابع باید در گردش باشند. توسعه زمانی محقق می‌شود که تسهیلات‌دهندگان منابع مالی را به‌طور مستمر وارد چرخه کنند؛ یعنی از یک متقاضی دریافت کرده و به متقاضی دیگری تخصیص دهند. این جریان دائمی منابع است که توسعه را به همراه می‌آورد.

در نهایت، باید در نظر داشت که تسهیلات بلندمدت معمولاً برای طرح‌های ایجاد و پروژه‌هایی که نیازمند ساخت و سرمایه‌گذاری اولیه هستند، ارائه می‌شوند. این موضوع هم در تسهیلات ارزی و هم در برخی تسهیلات ریالی کشور به‌وضوح قابل مشاهده است.

■ از گذشته‌های دور، حتی پیش از انقلاب، در بانک مرکزی و وزارت اقتصاد بحثی وجود داشته که آیا سرمایه‌گذاری منابع زیرزمینی در خارج از کشور به صلاح است یا خیر. با توجه به اینکه صندوق توسعه ملی اکنون در حوزه دارایی‌ها دارای تسهیلات مشکوک‌الوصول و معوق فراوانی است که بازدهی اندوخته ملی را با ریسک مواجه کرده، آیا بهتر نبود بخشی از دارایی‌های ملی در کشورهای شرقی، اروپایی یا حتی منطقه سرمایه‌گذاری می‌شد تا بازدهی بهتری برای دولت به نمایندگی از نسل‌ها ایجاد کند؟

درخصوص سرمایه‌گذاری در خارج باید گفت برای کشوری که خود تشنه سرمایه‌گذاری است، انجام سرمایه‌گذاری در خارج از کشور اقدامی اشتباه محسوب می‌شود. درست است که یکی از بندهای اساسنامه صندوق توسعه ملی به سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی و مالی خارجی اشاره دارد، اما با توجه به شرایط تحریمی و دشواری نقل و انتقال پول، این موضوع همواره با ابهام جدی همراه بوده است.

از سوی دیگر، کشور ما یک کشور در حال توسعه است و خود نیازمند سرمایه‌گذاری‌های گسترده در داخل است. بخشی از مشکلات صندوق توسعه ملی ناشی از آن بوده که سرمایه‌گذاری‌ها به‌درستی هدف‌گذاری نشده و منابع صندوق بازنگشته‌اند. شاید اگر از ابتدا قوانین محکم‌تر و کارآمدتری اجرا می‌شد، برخی از مشکلات بعدی و سرنوشت تلخ حساب ذخیره ارزی رخ نمی‌داد و امروز صندوق توسعه ملی موفق‌تر عمل می‌کرد.

■ خب فکر می‌کنید این روند ادامه دارد؟

واقعیت این است که با روندی که در پیش گرفته شده، صندوق وارد مسیر تأمین مالی داخلی شده و وضعیت آن رو به بهبود است. بنابراین باید تأکید کرد که کشوری که خود نیازمند سرمایه‌گذاری است، باید منابع خود را در داخل و به‌ویژه در صناعی چون پتروشیمی به‌عنوان ارزآورترین بخش اقتصاد کشور، متمرکز کند. ما همواره مراقبیم که منابع صندوق در صناعی که بیشترین ارز را وارد کشور می‌کند سرمایه‌گذاری شود تا ان‌شاءالله وضعیت اقتصادی کشور بسیار بهتر شود. ■

